

Д. О. Куковинець, здобувачка поза аспірантурою
Науково-дослідного інституту вивчення проблем
злочинності імені академіка В. В. Сташиса Націо-
нальної академії правових наук України
ORCID: 0000-0002-8417-5873

ЩОДО РОЗУМІННЯ ПОНЯТТЯ «ДІЇ СЕКСУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ» У КОНТЕКСТІ МЕТИ ДОМАГАННЯ ДИТИНИ ДЛЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

Постановка проблеми. Однією з обов'язкових ознак кримінального правопорушення домагання дитини для сексуальних цілей, передбаченого ст. 156¹ Кримінального кодексу України (далі – КК), є його мета. Вона має ускладнену структуру: її утворює уявлення правопорушника про найближчий (попередній) та кінцевий (остаточний) результат свого суспільно небезпечного діяння. Перший компонент цієї ознаки пов'язаний зі спрямованістю на формування у дитини готовності зустрітися із правопорушником, а другий – із вчиненням щодо неї під час такої зустрічі будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій (за ч. 1 ст. 156¹ КК) чи втягнення у виготовлення дитячої порнографії (за ч. 2 цієї статті). У контексті кримінально-правової кваліфікації найбільшої уваги потребує оцінка саме кінцевої мети домагання дитини. Як бачимо, складниками різновидів такої мети на рівні конструктивного аналізу норми ст. 156¹ КК є поняття «дії сексуального характеру», «розпусні дії» та «виготовлення дитячої порнографії». Якщо визначення останніх двох для цілей встановлення спрямованості суспільно небезпечного діяння зазвичай не викликає сутнісних практичних складнощів, то відносно першого ситуація є діаметрально протилежною. Відсутність легального визначення поняття «дії сексуального характеру», брак регламентованого переліку конкретних проявів поведінки, що ним охоплюється, створюють умови, за яких одне й те саме діяння отримує різну правову оцінку у діяльності правоохоронних органів.

Так, зокрема, за результатами проведеного нами опитування серед представників Національної поліції України встановлено, що у їх діяльності від-

сутнє єдине бачення того, яка поведінка у сенсі ч. 1 ст. 156¹ КК включена до змісту мети «вчинення будь-яких дій сексуального характеру». Серед загальної кількості опитаних 14,6% (618 респондентів) вважають, що означеним поняттям мають охоплюватися усі можливі види сексуальної активності із дитиною, передбачені різними статтями Особливої частини КК. При цьому 3% (128 респондентів) впевнені, що мова йде про сексуальну активність із дитиною, відповідальність за різновиди якої передбачена виключно нормами розділу IV КК України («Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи»). Водночас 2% (84 респонденти) зазначене поняття поширюють лише на вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку, що регламентовано ст. 155 КК України^{1□}.

Наведені дані демонструють відсутність сталості в розумінні такої мети домагання дитини для сексуальних цілей й актуалізують потребу в теоретичному осмисленні змісту поняття «дії сексуального характеру».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі змістовного навантаження поняття «дії сексуального характеру» присвячено відносно не-

¹ * *Примітка.* Опитування проводилося протягом 14–28 жовтня 2025 р. Загальна кількість респондентів, відповіді яких потрапили до узагальнення, складає 4 235 осіб. Інша частка відповідей на запитання «Які дії включаються до змісту мети «вчинення будь-яких дій сексуального характеру» за ч. 1 ст. 156¹ КК України?» є неінформативною: «у моїй практиці такі випадки не зустрічалися» – 78,4% (3319); «важко відповісти» – 0,09% (4); «невідомо» – 0,09% (4); «не знаю» – 0,2% (7); «непридатні для інтерпретації та нерелевантні відповіді» – 1,7% (71).

багато публікацій як зарубіжних (Беатріс Корреа Камарго (Beatriz Corrêa Camargo), Йоахім Ренциковські (Joachim Renzikowski)), так і вітчизняних (В. Ю. Омецинська, Л. М. Шеховцова) науковців. Значно більша частина наукового доробку в цій площині стосується окреслення конкретних різновидів поведінки, що підпадає під означене поняття. Відправними дослідженнями у цьому контексті є роботи І. В. Воскресенської, О. О. Дудорова, Т. Д. Лисько, О. О. Світличного, О. В. Харитоновой тощо. Не менш важливе значення також мають окремі розробки з питання визначення меж сексуального характеру відповідної поведінки, прикладом чого є публікації Дебори А. Еллісон (Deborah A. Elliston).

Водночас попри розгалужену палітру досліджень означеної проблематики, наразі, принаймні на рівні вітчизняного простору, варто констатувати відсутність окремих праць, спеціально присвячених загальнотеоретичному моделюванню поняття «дії сексуального характеру» та, відповідно, його адаптації до конструкції мети домагання дитини для сексуальних цілей.

Метою статті є наукове осмислення підходів до трактування поняття «дії сексуального характеру», формування узагальнених моделей його змісту та визначення такого способу його тлумачення, що є оптимальним для окреслення мети домагання дитини для сексуальних цілей за ст. 156¹ КК.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відправною точкою в дослідженні змісту поняття «дії сексуального характеру» видається визначення основних моделей, на яких ґрунтується його опис. Логічною підставою для їх формування є типи сприйняття сексуального як соціально-поведінкового феномену. Загальне уявлення про них класично виводиться із дихотомічної пари «суб'єктивне – об'єктивне». Зважаючи на це, можемо запропонувати щонайменше дві базові моделі до окреслення зазначеного вище поняття: біологічно-фізіологічну (суб'єктивну) та культурно-інтерпретаційну (об'єктивну).

Так, згідно з *першою моделлю* під діями сексуального характеру розуміють різноманітні дії (акти), що спрямовані на збудження та (або) задоволення статевої (сексуальної – прим. Д. К.) пристрасті суб'єкта кримінального правопорушення¹.

¹ ЛІ Шеховцова, 'До питання про зміни у кримінальному законодавстві щодо статевих злочинів' у Коломосьць ТО (ред),

її ядром, відповідно, є сексуальний намір особи: будь-яка поведінка, що сприймається як така, що здатна задовольнити сексуальне бажання, потенційно може кваліфікуватися як дія сексуального характеру.

Натомість, у межах *другої моделі* діями сексуального характеру є такі дії, що мають сексуальну конотацію²; за своїм зовнішнім проявом вони сприймаються у конкретному соціумі та культурному середовищі як сексуальні, незалежно від сприйняття конкретного суб'єкта. При цьому таке сприйняття може і не бути однорідним. Наприклад, певна поведінка, що в одній культурній системі за своїм виразом явно сприймається як така, що має сексуальну природу, в іншій може бути елементом релігійних чи ритуальних практик, що не мають сексуального змісту³.

Водночас узагальнення наукових знань із цього приводу дає підстави сформулювати ще й *третю (змішану) модель* визначення аналізованого поняття. Крізь таке бачення відповідна поведінка розглядається як дії сексуального характеру одночасно з урахуванням чинників соціальної взаємодії, культурної інтерпретації та особисто усвідомлюваної сексуальної спрямованості. Як підкреслюють Беатріс Корреа Камарго та Йоахім Ренциковські, такими діями є будь-які дії, що, відповідаючи певному культурному контексту, належать до сфери сексуальної взаємодії і свідомо виконуються особою саме через таке їх значення⁴. Така модель видається більш оптимальною, адже дозволяє узгодити та гармонізувати об'єктивні критерії оцінки сексуальної поведінки із суб'єктивним осмисленням такого її характеру.

Є вона більш дотичною і в контексті визначення мети домагання, пов'язаного із бажанням

Запорізькі правові читання: щорічна міжнародна науково-практична конференція (ЗНУ 2018) 71 <<https://surl.li/qunbnq>>; ВЮ Омецинська, 'Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканості дитини' (дис канд юрид наук, Львівський державний університет внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України 2019) 123.

² CoM, Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Explanatory report on 07.04.2011 № CM(2011)49-addfinal) <<https://surl.li/sjsisr>> (in English)

³ DA Elliston, 'Erotic anthropology: «ritualized homosexuality» in Melanesia and beyond' (1995) 22(4) American Ethnologist 848–867 <<http://dx.doi.org/10.1525/ae.1995.22.4.02a00100>>

⁴ Corrêa Camargo B and Renzikowski J, 'The Concept of an «Act of a Sexual Nature» in Criminal Law' (2021) 22(5) German Law Journal 766–767 <<http://dx.doi.org/10.1017/glj.2021.37>>.

вчинення щодо дитини дій сексуального характеру (за ч. 1 ст. 156¹ КК). Визначення такої моделі дозволяє враховувати, з одного боку, конкретний зовнішній прояв відповідної поведінки, який у межах соціально-культурних уявлень та правових норм однозначно сприймається як сексуальний, а з другого – усвідомлення особою такого її змісту (що може мати більш прихований вияв), яке й визначає спрямованість домагання. У такий спосіб оцінка мети означеного кримінального правопорушення видається більш точною, адже не допускає розриву між об'єктивним і суб'єктивним сприйняттям, унеможливує відведення за межі такої поведінки дій, що можуть і не мати очевидного сексуального змісту й не ідентифікуються дитиною як сексуальні через її вікову незрілість. Тим самим *змішана модель* розгляду поняття «дії сексуального характеру» забезпечує розуміння мети домагання дитини, пов'язаної з учиненням дій сексуального характеру, як уявлення суб'єкта кримінального правопорушення про такий бажаний результат свого діяння, що за своїм зовнішнім проявом та суб'єктивною оцінкою належить до сфери сексуальної взаємодії. У такий спосіб запропонована модель створює підґрунтя для подальшої конкретизації змісту мети домагання дитини для сексуальних цілей у кримінально-правовому розумінні.

Водночас варто зауважити, що концептуальне послуговування такими моделями, зокрема і змішаною, є прийнятним насамперед на рівні теоретичного бачення змісту поняття. У правозастосовній площині, під час тлумачення відповідних кримінально-правових приписів стосовно конкретного діяння та визначення меж кримінальної відповідальності, їх використання не є достатньо ефективним, адже спирається на певний рівень абстрактності та оцінності суджень. У цих умовах більш релевантним видається перелікоорієнтований підхід, що дозволяє чітко окреслити коло суспільно небезпечної поведінки, що охоплюється родовим поняттям «дії сексуального характеру».

З огляду на таке, аналізоване поняття може бути витлумачено за допомогою трьох способів: найбільш широкого, широкого та звуженого. Згідно з першим із них (*найбільш широким*) «діями сексуального характеру» є різноманітна поведінка, об'єктивно виражена в окремих актах фізичного чи вербального характеру, яка суб'єктивно має сексуальну спрямованість, що передбачена різними статтями Осо-

бливої частини КК. Це, зокрема, кримінальні правопорушення, передбачені як статтями розділу IV КК («Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи»), так й статтями інших розділів Особливої частини КК: як-от: торгівля людиною з метою сексуальної експлуатації (ст. 149), ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів, у т.ч. дитячої порнографії (статті 301, 301¹), проведення видовищного заходу сексуального характеру за участю неповнолітньої особи (ст. 301²), створення або утримання місць розпусти і звідництво (ст. 302), сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією (ст. 303) тощо. Водночас, попри свою доктринальну привабливість, такий підхід для застосування у контексті визначення мети домагання дитини для сексуальних цілей за ст. 156¹ КК видається надто розгалуженим, оскільки певним чином дублює інші окремо визначені різновиди мети за цією статтею та передбачає відсилання до багатьох інших форм поведінки, попередження яких концептуально не ставилося у зміст її норм.

Відповідно до другого (*широкого*) способу трактування, діями сексуального характеру є лише прояви сексуальної поведінки, відповідальність за які передбачена *виключно нормами розділу IV КК*. Аналіз його положень дозволяє припустити, що у загальному розумінні до дій сексуального характеру варто віднести кримінально карану поведінку, що як пов'язана, так і не пов'язана з пенетрацією. Це, зокрема, діяння, передбачені статтями 152, 153, 154, 155 та 156 КК, а саме: 1) вагінальне, анальне, оральне проникнення в тіло іншої особи (як за допомогою геніталій, іншого органу, частини тіла, так і будь-яких сторонніх предметів); 2) сім'явипорскування на зовнішні геніталії; тертя по зовнішніх геніталіях, сідницях, інших частинах тіла; мацання геніталій руками; кунілінгус; анілінгус; притуляння чоловічого статевого члена до входу у піхву жінки, до її стегон; введення статевого органу чоловіка між молочними залозами жінки; орогенітальний контакт тощо¹; 3) розбещення, 4) інші форми задоволення статевої (сексуальної – прим. Д. К.) пристрасті²,

¹ Дудоров ОО, *Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики)* (РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018) 52–53.

² Воскресенська ІВ, *Кримінально-правова характеристика примушування до вступу в статевий зв'язок* (ст. 154 КК

а також 5) примушування до вступу у сексуальний зв'язок. І хоча цей варіант тлумачення видається більш органічно наближеним до мети кримінального правопорушення, передбаченого ст. 156¹ КК, навіть він не відповідає цільовому призначенню відповідальності за домагання дитини для сексуальних цілей.

З огляду на таке, доцільно виокремити третій, звужений, підхід до розуміння дій сексуального характеру. В одних випадках зміст цього поняття є чітко визначеним (як, наприклад, за ст. 152 КК – «дії сексуального характеру, пов'язані з вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого предмета»), а в інших – потребує додаткового установлення шляхом застосування історичного, телеологічного чи логічного тлумачення норми права (що й має місце у випадку аналізованої статті КК).

Так, ст. 156¹ «Домагання дитини для сексуальних цілей» була уведена до КК України у зв'язку з імплементацією положень однойменної ст. 23 Ланцаротської конвенції (далі – Конвенція)¹. Вищезгадана стаття Конвенції, зі свого боку, містить відсилльне положення: «Кожна Сторона вживає необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення криміналізації умисної пропозиції, зробленої дорослою людиною за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, щодо зустрічі з дитиною, яка не досягла віку, передбаченого пунктом 2 статті 18 цієї Конвенції, для скоєння проти неї одного з правопорушень, передбачених підпунктом «а» пункту 1 статті 18 (курсив наш – Д. К.) або підпунктом «а» пункту 1 статті 20 цієї Конвенції, якщо після цієї пропозиції відбулись істотні дії, що призвели до такої зустрічі». Так, зокрема, згідно з п. 2 ст. 18 цього документу Держави – члени Ради Європи та інші держави – підписанти Конвенції, визначаючи мету домагання дитини для сексуальних цілей, прагнули запобігти заняттю діяльністю сексуального характеру з дитиною, яка не досягла передбаченого законодав-

України)» (дис канд юрид наук, Харківський національний університет внутрішніх справ 2016) 105.

¹ Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротської конвенції)» (реєстр. № 3055, доопрацьований). *Верховна Рада України. Законодавство України*: оф. вебсайт. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/CardByRn?regNum=3055&conv=9>.

ством віку для заняття діяльністю сексуального характеру².

Подібні положення знаходимо в тексті й іншого провідного міжнародно-правового акта у сфері захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства – Директиви ЄС № 2011/93/ЄС (далі – Директива), орієнтація на положення якого є особливо важливою в умовах української інтеграції до європейського простору. Так, ст. 6 зазначеної Директиви так само обмежує домагання бажанням вступити у статеві (сексуальні – прим. Д. К.) зносини з дитиною, яка не досягла віку статевої (сексуальної – прим. Д. К.) згоди³.

Отже, як Конвенція, так і Директива виходять з того, що домагання для сексуальних цілей скеровується на досягнення майбутнього сексуального контакту тільки із такою дитиною, яка не досягла нижньої вікової межі сексуальної згоди. За українським законодавством такий вік наразі складає 16 років. У зв'язку з цим певним нормативним відповідником такої заборони у КК України є «вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку», передбачене ст. 155 Кодексу.

Із цього випливає, що ст. 156¹ КК була уведена до законодавства України про кримінальну відповідальність з метою попередження передусім вчинення щодо дитини у майбутньому дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням в її тіло з використанням геніталій, іншого органу чи частини тіла або будь-якого предмета.

Підтверджується така думка і шляхом застосування системно-логічного аналізу та співставлення норм ст. 155 КК та ч. 1 ст. 156¹ КК у частині виявлення вікових ознак потерпілих від описаних у них діянь. За ст. 155 КК – це дитина від 14 до 16 років; за ч. 1 ст. 156¹ КК – так само.

Знаходить підтвердження така позиція і в судових рішеннях щодо випадків домагання дитини

² Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства: Міжнародний документ від 25.10.2007 р. *Верховна Рада України. Законодавство України*: оф. вебсайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text.

³ Directive 2011/93/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography, and replacing Council Framework Decision 2004/68/JHA : Directive of 13.12.2011 no. 2011/93/EU. *EUR-lex*: website. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj/eng>.

для сексуальних цілей, із вивчення яких стає зрозумілим, що мета «вчинення дій сексуального характеру» була реалізована саме у подальшій поведінці, що заборонена ст. 155 КК. Так, згідно з вироком Народицького районного суду Житомирської області від 10 листопада 2022 р. винний після виказаної пропозиції зустрічі, знаходячись поруч із п'ятнадцятирічною потерпілою, «припустив з себе штани і труси, оголив свій статевий орган, після чого за добровільною згодою потерпілої вступив із нею в неприродний статевий акт шляхом орального проникнення геніталіями в тіло іншої особи»¹.

Відтак, за ч. 1 аналізованої статті, визначаючи мету вчинення щодо дитини дій сексуального характеру, варто мати на увазі уявлення правопорушника щодо зайняття з дитиною *передусім* такою діяльністю, що пов'язана із вагінальним, анальним або оральним проникненням у її тіло з використанням геніталій, іншого органу чи частини тіла або будь-якого предмета (що відсилає до ст. 155 КК відповідно).

Водночас окремо варто зауважити, що таке твердження є справедливим виключно на рівні основного складу, передбаченого ч. 1 ст. 156¹ КК, і втрачає свою релевантність у контексті складу з обставинами, що обтяжують відповідальність (ч. 3 – «дії, передбачені частинами першою ... цієї статті, вчинені ... щодо *малолітньої особи*» (курсив наш – Д. К.)). Оскільки малолітня особа не може бути потерпілою за ст. 155 КК, то, відповідно, і під «вчиненням дій сексуального характеру» щодо неї повинна матися на увазі якась інша поведінка.

Логічно «спорідненою» із ст. 155 КК є ст. 152 КК, що як кримінально карані визначає дії сексуального характеру, пов'язані із вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої осо-

би з використанням геніталій або будь-якого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи (згвалтування). Малолітство потерпілої при цьому є обставиною, що обтяжує відповідальність за вчинене. Зважаючи на це, у контексті оцінки мети вчинення дій сексуального характеру щодо малолітньої особи за ч. 3 ст. 156¹ КК функцію нормативного орієнтира для конкретизації її змісту має виконувати ст. 152 КК, а не ст. 155 КК. Практично такий умовивід також підтверджується судовою практикою. Зокрема, за вироком Святошинського районного суду м. Києва від 17 березня 2025 р. засуджений під час спілкування із десятирічною дитиною запропонував їй зустрітись та провести час разом, що у подальшому надало йому можливість вчинити дії сексуального характеру, пов'язані з анальним проникненням у тіло потерпілої з використанням геніталій, що було кваліфіковано за ч. 3 ст. 156¹ та ч. 4 ст. 152 КК².

Висновок. Зважаючи на вищевикладене, вважаємо, що під метою «вчинення будь-яких дій сексуального характеру» за ст. 156¹ КК варто розуміти уявлення суб'єкта кримінального правопорушення про такий бажаний результат своєї поведінки, що полягає у вступі із дитиною у сексуальний контакт, пов'язаний з вагінальним, анальним, оральним проникненням у її тіло (як за допомогою геніталій, іншого органу, частини тіла, так і будь-яких сторонніх предметів). При цьому, коли мова йде про основний склад кримінального правопорушення (ч. 1 статті), то означена мета відсилає до положень ст. 155 КК, а коли про склад з обставинами, що обтяжують відповідальність (ч. 3 статті) – до ст. 152 КК. Таке розуміння забезпечує послідовність та узгодженість із міжнародними стандартами, а також сприяє уніфікації судової практики за ст. 156¹ КК.

¹ Вирок Народицького районного суду Житомирської області від 10 листопада 2022 року (справа № 284/453/22; провадження № 1-кп/284/46/22). Єдиний державний реєстр судових рішень: оф. вебсайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107243051>.

² Вирок Святошинського районного суду м. Києва від 17 березня 2025 року (справа № 759/123/24; провадження № 1-кп/759/444/25). Єдиний державний реєстр судових рішень: оф. вебсайт. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125866729>.

REFERENCE

List of legal documents

Legislation

Directive 2011/93/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography, and replacing Council Framework Decision 2004/68/JHA : Directive of 13.12.2011 no. 2011/93/EU. *EUR-lex*: website. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/93/oj/eng> (in English)

Konventsiiia Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnoho nasylstva: Mizhnarodnyi dokument vid 25.10.2007 r. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*: website. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text. (in Ukrainian)

Poiasniuvalna zapyska do proiektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo implementatsii Konventsii Rady Yevropy pro zakhyst ditei vid seksualnoi ekspluatatsii ta seksualnoho nasylstva (Lantsarotskoi konventsii)» (reiest. № 3055, doopratsovanyi). *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*: website. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/CardByRn?regNum=3055&conv=9> (in Ukrainian)

Cases

Vyrok Narodytskoho raionnoho sudu Zhytomyrskoi oblasti vid 10 lystopada 2022 roku (sprava № 284/453/22; provadzhennia № 1-kp/284/46/22). *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*: website. URL: <https://reiestr.court.gov.ua/Review/107243051> (in Ukrainian)

Vyrok Sviatoshyrskoho raionnoho sudu m. Kyieva vid 17 bereznia 2025 roku (sprava № 759/123/24; provadzhennia № 1-kp/759/444/25). *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*: website. URL: <https://reiestr.court.gov.ua/Review/125866729> (in Ukrainian)

Bibliography

Authored books

OO Dudorov, *Zlochyny proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti osoby (osnovni polozhennia kryminalno-pravovoi kharakterystyky)* [Crimes against sexual freedom and sexual integrity of a person (basic provisions of criminal law characteristics)] (RVV LDUVS im. E. O. Didorenka – RVV LSUIA named after E. O. Didorenko, 2018) 92 (in Ukrainian)

Journal articles

Corrêa Camargo B and Renzikowski J, 'The Concept of an «Act of a Sexual Nature» in Criminal Law' (2021) 22(5) German Law Journal 753 <<http://dx.doi.org/10.1017/glj.2021.37>> (in English)

DA Elliston, 'Erotic anthropology: «ritualized homosexuality» in Melanesia and beyond' (1995) 22(4) American Ethnologist 848–867 <<http://dx.doi.org/10.1525/ae.1995.22.4.02a00100>> (in English)

Disertations

VIu Ometsynska, 'Kryminalno-pravova okhorona statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti dytyny [Criminal law protection of sexual freedom and sexual integrity of children] (PhD thesis, Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy – Lviv State University of Internal Affairs of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine 2019) 265 (in Ukrainian)

IV Voskresenska, 'Kryminalno-pravova kharakterystyka prymushuvannia do vstupu v statevyi zviyazok (st. 154 KK Ukrainy) [Criminal law characteristics of coercion to engage in sexual intercourse (Article 154 of the Criminal Code of Ukraine)] (PhD thesis, Kharkivskiy natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav – Kharkiv National University of Internal Affairs 2016) 197 (in Ukrainian)

Conference paper

LI Shekhovtsova, 'Do pytannia pro zminy u kryminalnomu zakonodavstvi shchodo statevykh zlochyniv [On the issue of changes in criminal legislation regarding sexual offences] in Kolomoiets TO (ed), *Zaporizki pravovi chytannia: shchorichna mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* [Zaporizhzhia Legal Readings: Annual International Scientific and Practical Conference] (ZNU 2018) 70–73 <<https://surl.li/qunbnq>> (in Ukrainian)

Report

CoM, *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence* (Explanatory report on 07.04.2011 № CM(2011)49-addfinal) <<https://surl.li/sjsisr>> (in English)

Куковинець Д. О.

Щодо розуміння поняття «дії сексуального характеру» у контексті мети домагання дитини для сексуальних цілей

Стаття присвячена науковому осмисленню підходів до трактування поняття «дії сексуального характеру», виокремлення узагальнених моделей його змісту та визначення такого способу його тлумачення, що є оптимальним для окреслення мети домагання дитини для сексуальних цілей за ст. 156¹ КК.

Крізь призму уявлення про типи сприйняття сексуального як соціально-поведінкового феномену виведено бачення трьох моделей окреслення поняття «дії сексуального характеру»: біологічно-фізіологічної (суб'єктивної), культурно-інтерпретаційної (об'єктивної) та змішаної. Обґрунтовано переваги застосування змішаної моделі та доведено доцільність її використання для встановлення мети домагання дитини для сексуального характеру.

Окрім цього, визначено три способи тлумачення поняття «дії сексуального характеру» (найбільш широкий, широкий та звужений). Аргументовано, що з урахуванням положень міжнародно-правових актів та з огляду на системно-логічне тлумачення норм права мету «вчинення будь-яких дій сексуального характеру» за ст. 156¹ КК доцільно пов'язувати передусім з уявленням правопорушника про такий бажаний результат своєї поведінки, що полягає у вступі із дитиною у сексуальний контакт, пов'язаний з вагінальним, анальним, оральним проникненням у її тіло (як за допомогою геніталій, іншого органу, частини тіла, так і будь-яких сторонніх предметів). При цьому підкреслено, що коли мова йде про основний склад кримінального правопорушення (ч. 1 статті), то означена мета відсилає до положень ст. 155 КК, а коли про склад з обставинами, що обтяжують відповідальність (ч. 3 статті), – до ст. 152 КК.

Ключові слова: дії сексуального характеру, дитина, домагання дитини для сексуальних цілей, мета правопорушення, кримінальне правопорушення.

Kukovynets D. O.

Understanding the concept of 'acts of a sexual nature' in the context of the targeting of solicitation of a child for sexual purposes

This article explores the scientific understanding of approaches to interpreting the concept of 'acts of a sexual nature', identifies generalised models of its content and determines the optimal method of interpretation for defining the solicitation of a child for sexual purposes under Art. 156¹ of the CC.

Through the lens of perceiving sexuality as a socio-behavioural phenomenon, three models for defining the concept of 'acts of a sexual nature' are proposed: biological-physiological (subjective), cultural-interpretative (objective) and mixed. The advantages of using a mixed model are substantiated, as is its suitability for establishing the objective of the solicitation of a child for sexual purposes (Art. 156¹ of the CC). It has been established that using such a model enables the specific external manifestation of the relevant behaviour to be taken into account. Due to socio-cultural perceptions and legal boundaries, this behaviour is clearly perceived as sexual. It also enables the person's perception of its content to be understood. This perception determines the direction of the solicitation.

In addition, three interpretations of the term 'acts of a sexual nature' have been identified: the broadest, the broad, and the narrow. Taking into account the provisions of international legal acts and considering the systematic and logical interpretation of legal norms, it is argued that the purpose of 'committing any acts of a sexual nature' under Art. 156¹ of the CC should be understood primarily in relation to the offender's desired outcome of their behaviour. This outcome consists of engaging in sexual contact with a child involving vaginal or anal intercourse, or the penetration of the child's body (using the genitals, another organ, part of the body, or any foreign objects) for the purpose of sexual gratification. It is emphasised, however, that with regard to the basic composition of a criminal offence (Part 1 of the Art.), the specified objective refers to the provisions of Art. 155 of the CC. With regard to the composition involving aggravating circumstances (Part 3 of the Art.), it refers to Art. 152 of the CC.

Keywords: acts of a sexual nature, child, solicitation of a child for sexual purposes, purpose of the offense, criminal offense.

Стаття надійшла до редакції: 20.10. 2025 р.

Прийнята до друку: 20.11.2025 р.